

Anni-Riikka Lampinen

”JOKAISESSA ON JOTAIN HYVÄÄ”
Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta
pedagogiikasta varhaiskasvatuksen arjessa

Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta
Kandidaatintutkielma
Lokakuu 2020

TIIVISTELMÄ

Anni-Riikka Lampinen: "Jokaisessa on jotain hyvää" Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksen arjessa

Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Kasvatustieteen kandidaatin tutkinto-ohjelma
Varhaiskasvatuksen opettaja
Lokakuu 2020

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli saada varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää, miten varhaiskasvattajat ovat kokeneet positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen heihin sekä varhaiskasvatukseen. Tutkimuksen tavoitteena oli saada lisäksi tietoa siitä, mitkä asiat varhaiskasvattajat kokivat positiivisessa pedagogiikassa mahdollisuuksina ja mitkä puolestaan haasteina varhaiskasvatuksen arjessa omien kokemustensa perusteella.

Tämä tutkimus oli laadullinen tutkimus, jonka aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella kuudelta varhaiskasvattajalta. He työskentelevät nimikkeillä varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen hoitaja ja varhaiskasvatuksen avustaja. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisen sisällönanalyysin menetelmiä käyttäen.

Tutkimuksen tuloksissa nousi keskeisesti esille positiivisen pedagogiikan myönteiset vaikutukset varhaiskasvatuksen arkeen, mutta myös kasvattajiin ja lapsiin. Varhaiskasvattajat olivat kokeneet positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen muun muassa heidän ajatusmaailmaansa positiivisemmin ja nykyään arjessa huomaa helpommin hyvät asiat kuin ongelmat. Kasvattajat nostivat lapset ja heidän vahvuutensa positiivisen pedagogiikan keskiöön. Vastauksissa tuli esille myös haasteita, joita voi tulla positiivisen pedagogiikan noudattamisessa tai yrittäessä noudattaa sitä. Yhdeksi keskeisimmäksi haasteeksi nousi kiire. Johtopäätöksenä voidaan kuitenkin todeta, että positiivinen pedagogiikka koetaan varhaiskasvatuksen arjessa hyödylliseksi pedagogiseksi suuntaukseksi.

Avainsanat: positiivinen pedagogiikka, positiivinen kasvatus, positiivinen psykologia, varhaiskasvattaja, hyvinvointi, hyve, luontevahvuudet

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	POSITIIVISEN PSYKOLOGIAN LÄHTÖKOHTIA	6
2.1	Positiivisen psykologian juuret	6
2.2	Positiivinen psykologia, mitä se on?	7
3	POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA.....	9
3.1	Positiivinen pedagogiikka käsitteenä	9
3.2	Myönteiset tunteet.....	12
4	HYVINVOINTI POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN MYÖTÄ.....	14
4.1	Hyvinvointi, mitä se on?	14
4.2	Hyveet ja luonteenvahvuudet.....	15
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	19
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	20
6.1	Tutkimuskohde ja lähestymistapa	20
6.2	Kohdejoukko	21
6.3	Aineiston keruu	21
6.4	Aineiston analyysi	23
6.5	Tutkimuksen eettisyys.....	24
7	TULOKSET	26
7.1	Mitä positiivinen pedagogiikka tarkoittaa ja mitä sillä tavoitellaan varhaiskasvatuksessa?	26
7.2	Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisen pedagogiikan vaikutuksista heihin ja varhaiskasvatuksen arkeen	28
7.3	Positiivisen pedagogiikan tuomat mahdollisuudet ja haasteet varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattajien kokemusten mukaan	31
8	POHDINTA	34
8.1	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	34
8.2	Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet	37
	LÄHTEET	39
	LIITTEET	42
	Liite 1: Kyselylomake	42
 TAULUKOT		
TAULUKKO 1.	PETERSONIN JA SELIGMANIN VIA-LUOKITUS.....	16
TAULUKKO 2.	AINEISTON ANALYYSIESIMERKKI LUOKITTELUSTA JA TEEMOITTELUSTA.....	24

1 JOHDANTO

Positiivinen pedagogiikka herättää kiinnostusta tällä hetkellä Suomessa varsin paljon niin varhaiskasvatuksen kuin koulun puolella. Leskisenoja (2019, 39) näkee varhaiskasvattajien innostuksen kuuluvan olennaisesti positiivisen pedagogiikan rantautumiseen. Hän on huomannut varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden sisältävän paljon positiivisen pedagogiikan teemoja ja uskoo tämän vauhdittaneen positiivisen työotteen omaksumista varhaiskasvatuksessa. Hiljalleen tieto positiivisesta pedagogiikasta on levinnyt varhaiskasvatukseen ja ottanut yhä vahvemman otteen siellä.

Positiivinen pedagogiikka on ennen kaikkea hyvinvoinnin edistämistä, jossa tuetaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lähtökohtana on lapsi, lapsen arki ja elämän kokonaisuus. Lapsi nähdään aktiivisena, omaan elämäänsä vaikuttavana subjektina eri toimintaympäristöissä. (Kumpulainen ym., 2015, s. 229.) Lasta arvostetaan ja hänet hyväksytään juuri sellaisena kuin hän on. Käytännössä keskitytään hyvään ja suhtaudutaan asioihin myönteisesti ja jokaisen lapsen mahdollisuuksiin uskotaan. (Leskisenoja, 2019, s. 43.) Positiivinen pedagogiikka saa tieteellisen teoreettisen perustan positiivisesta psykologiasta, jonka juuret ulottuvat jo antiikin aikoihin.

Kasvattajan työtä ohjaa Varhaiskasvatuslaki (2018) ja Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018), jotka sisältävät paljon positiivisen pedagogiikan teemoja. Varhaiskasvatuslaki (2018, s. 2) muun muassa velvoittaa varhaiskasvatuksen tavoitteena olevan edistää jokaisen lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia ikä ja kehitys huomioiden, sekä mahdollistaa myönteisiä oppimiskokemuksia. Leskisenoja (2019, s. 39) näkeekin, että positiivinen pedagogiikka ja tavoitteellinen varhaiskasvatustyö eivät kilpaile keskenään, vaan varhaiskasvatuksen tavoitteet voidaan saavuttaa entistä paremmin ja kestävämmiin positiivisen pedagogiikan toimintaperiaatteiden ja menetelmien avulla.

Positiivista pedagogiikkaa on tutkittu Suomessa jonkin verran, vaikka se on tieteenalana vielä melko tuore. Useimmat tutkimukset kuitenkin suuntautuvat koulumaailmaan, muun muassa Tikkasen pro gradu- tutkielma Vahvuusperustainen opetus positiivisen pedagogiikan keinoin alakoulussa (2017) tai positiivisen psykologian puolelle kuten Leskisenojan väitöskirja Vuosi koulua, vuosi iloa (2016). Tutkimuksia varhaiskasvatuksen puolelta löytyy muun muassa Ryhäsen kandidaatintyö Positiivinen pedagogiikka päiväkodin kontekstissa (2017) sekä Hägenin ja Ingmanin opinnäytetyö MINUN VAHVUUTENI Positiivinen pedagogiikka ja luontevahvuudet varhaiskasvatuksen työvälineinä (2017).

Positiivinen pedagogiikka valikoitui tutkimukseni aiheeksi sen vuoksi, että sitä on tutkittu vielä melko vähän varhaiskasvatuksen puolella. Lisäksi oma mielenkiintoni aihetta kohtaan on vahva. Oma innostus ja mielenkiinto positiivista pedagogiikka kohtaan sai lopullisen sysäyksen viime keväänä Eliisa Leskisenojalta ilmestyneen Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa – toteuta käytännössä (2019) kirjan myötä. Kirjan ensi sivut saivat jo silmäni aukeamaan ja toteamaan, että tässä on se pedagoginen suuntaus, jota haluan työssäni tiedostaen käyttää vahvemmin mitä tällä hetkellä käytän. Halu oppia positiivisesta pedagogiikasta lisää on suuri.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää millaisia muutoksia varhaiskasvattajat ovat kokeneet heissä ja varhaiskasvatuksen arjessa positiivisen pedagogiikan käytön myötä. Lisäksi tavoitteena on pohtia positiivisen pedagogiikan tuomia mahdollisuuksia ja haasteita varhaiskasvatuksessa kasvattajien kokemusten perusteella. Tutkimuksen aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella varhaiskasvattajilta. Toivon, että minä ja moni muu varhaiskasvattaja saa tämän tutkimuksen myötä uutta tietoa ja hyviä eväitä positiivisen pedagogiikan toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa.

2 POSITIIVISEN PSYKOLOGIAN LÄHTÖKOHTIA

Tässä luvussa käsittelen positiivista psykologiaa, joka antaa positiiviselle pedagogiikalle tieteellisen teoreettisen pohjan ja avaa positiivisen psykologian juuria ja sen keskeisen tarkoituksen.

2.1 Positiivisen psykologian juuret

Positiivinen psykologia on saanut alkunsa tieteenhaarana 2000-luvun taitteessa Yhdysvalloissa. Jo antiikin filosofit ovat pohtineet samoja aihealueita kuin nykyiset positiivisen psykologian edustajat, esimerkiksi sitä mitä on hyvä elämä ja mitä tarkoittaa muun muassa onnellisuus. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 16.) Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, 20) mukaan Jahodan kiteytti positiivisen psykologian tieteen-suuntauksen keskeisen ajatuksen jo vuosikymmeniä ennen sen varsinaista syntyä. Näistä voimme päätellä, että positiivisen psykologian juuret ulottuvat siis huomattavasti kauemmaksi kuin 2000-luvun taitteeseen. Vasta tämän vuosituhannen puolella positiivinen psykologia on laajentunut monihaaraiseksi tieteenalaksi (Uusitalo-Malmivaara 2015b, 19).

Muistellessaan positiivisen psykologian ensiaskeleita kirjoittivat professorit Seligman ja Csíkszentmihályi (2000; Uusitalo-Malmivaara, 2015b, s. 18 mukaan):

Miten voimme ehkäistä nuorten masennusta, päihteiden käyttöä tai skitsofreniaa, jos heillä on geneettistä riskiä ja ympärillään maailma, joka ruokkii näitä ongelmia? Miten voimme vähentää kouluväkivaltaa, jos lapsilla on aseita kätensä ulottuvilla, itsehillintä ja vanhempien valvonta puuttuvat?

Seligman ja Csíkszentmihályi ovat kollegoidensa kanssa aloittaneet liikkeen, jossa päämääränä oli hyvinvoinnin tieteellinen tutkimus. Siihen kuuluu ajattelun

ja käyttäytymisen ilmiöiden tutkimista eri yhteyksissä päiväkodeista puolustusvoimiin. (Uusitalo-Malmivaara, 2015b, s. 19.)

2.2 Positiivinen psykologia, mitä se on?

Positiivinen psykologia on tieteellistä tutkimusta siitä, mikä ihmiselämässä menee hyvin ja kuinka ihmiset selviytyvät elämän ongelmista. Tällöin siinä keskitytään ihmisten vahvuuksiin, mahdollisuuksiin ja myönteisiin toimintatapoihin. (Ojanen, 2014, s. 10; Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 15.) Seligman (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 15 mukaan) toteaaakin osuvasti, että ”Positiivisen psykologian tavoitteena on siirtää huomio elämän huonojen asioiden korjaamisesta sen luomiseen, mikä elämässä on parasta”. Positiivisessa psykologiassa diagnosoidaan siis hyvää ja löydetään jokaisen ihmisen vahvuudet. Näiden avulla niin yksilön kuin yhteisön hyvinvointi paranee. (Uusitalo-Malmivaara, 2015b, s. 19.) Perinteinen psykologia keskittyy puolestaan diagnosoimaan ja hoitamaan sitä, mikä ihmismieleessä on vialla (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 16).

Positiivisen psykologian kenttään on keskeisesti alusta alkaen kuulunut subjektiivisen hyvinvoinnin tutkiminen (Uusitalo-Malmivaara, 2015b, s. 19). Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2016, s. 25) lisäävät tutkimuksen kohteena olevan lisäksi muun muassa hyveet ja luonteenvahvuudet, positiiviset tunteet, myötätunto, sitoutuminen ja toisiin liittyminen, merkityksellisyys, onnistuminen ja saavuttaminen. Tavoitteena on tutkia keinoja, joilla ihmisen hyvinvointia voidaan edistää sekä löytää tietoa siitä mikä tuottaa ihmiselle hyvää mieltä, kuten onnellisuutta (Ojanen, 2014, s. 10).

Positiivinen psykologia herättää kuitenkin myös kritiikkiä. Kriitikot nostavat esille, että positiivisessa psykologiassa ei ole mitään uutta, eikä näin ollen historiaa kunnioiteta aikaisempien ideoiden pohjalta. (Ojanen, 2014, s. 23.) Mikä sitten on lopulta positiivista, kuka osaa sen määritellä. Kriitikoiden mielestä mitä positiivisuus on yhdelle, voi se toiselle olla negatiivista. Heidän mielestään positiivisuutta korostetaan liikaa positiivisessa psykologiassa ja on ennen aikaista soveltaa positiivista psykologiaa. Pinnalle on noussut myös tulosten liika yleistäminen. Ojane (2014, s. 23–24) mukaan kaikki edellä mainitut asiat ovat todellisia vaaroja, mutta ne osuvat vain osaksi oikeaan. Hän kokee, että kriitikot eivät haluaisi myöntää kuinka positiivisuuden määrittely on lopulta

yksiselitteisempää mitä he uskovat. Ihmiset valitsevat mieluummin onnellisuuden ja välttävät masennuksen, kokevat terveyden parempana kuin sairauden ja arvostavat hyviä ihmissuhteita.

Uusitalo-Malmivaara (2015b, s. 21) muistuttaa, että positiivinen psykologia ei kuitenkaan tarkoita samaa kuin positiivinen elämänasenne, vaikka sen tutkiminen kuuluu positiiviseen psykologiaan. Positiivisilla tunnetiloilla nähdään olevan vaikutusta hyvinvoinnin lisäksi siihen, kuinka ihminen muun muassa onnistuu ja saavuttaa asioita elämässä. Huomio kiinnittyy myös fyysiseen terveyteen, havainnointikykyyn sekä taitoihin muistaa ja oppia. Tärkeässä asemassa on myös ihmisten väliset kontaktit. Näitä luovat ja ylläpitävät helpommin ihmiset, jotka kokevat myönteisiä tunnetiloja kuin negatiivisia tunnetiloja kokevat. (Uusitalo-Malmivaara, 2015b, s. 21.)

Leskisenojan (2017, s. 32–33) mukaan positiivisen psykologian tavoitteena on ymmärtää tekijöitä ja olosuhteita, jotka saavat ihmiset yksilöinä ja yhteisöinä kukoistamaan sekä luoda polkuja näiden asioiden vahvistamiseksi. Yksinkertaisuudessaan positiivisella psykologialla pyritään lisäämään elämäntyytyväisyyttä (Seligman, 2011, s. 13). Sen avulla saamme avaimia siihen, miten elämäämme kuuluvat kehitystehtävät ja varjonpaikat voidaan hyödyntää matkalla kohti parempaa itseämme. Sen tarkoituksena ei ole välttää negatiivisia kokemuksia, vaan harjoitella selviytymään ja vahvistumaan niiden tuomista koettelemuksista. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 16–17.)

3 POSITIIVINEN PEDAGOGIIKKA

Tässä luvussa perehdyn tarkemmin positiiviseen pedagogiikkaan käsitteenä ja sen toteuttamisen keskeisiin asioihin. Keskityn myös myönteisiin tunteisiin, jotka pohjautuvat niin positiiviseen psykologiaan kuin positiiviseen pedagogiikkaan.

3.1 Positiivinen pedagogiikka käsitteenä

Positiivinen pedagogiikka on suomalainen käsite, kun taas maailmalla puhutaan positiivisesta kasvatuksesta (positive education), jonka nähdään olevan positiivisen pedagogiikan lähtökohta. Suomessa positiivinen pedagogiikka ja positiivinen kasvatusta kulkevat käsitteinä kuitenkin synonyymeina niin kuin tässäkin tutkimuksessa. Martin Seligmanin todettua, että hyvinvointia pitää opettaa on positiivinen kasvatusta saanut puolestaan käsitteenä alkunsa. (Leskisenoja, 2019, s. 23.) Tavoitteena on edesauttaa kasvatusyhteisöjen kukoistamista lisäämällä hyvää ja tuomalla ihmisistä parhaat puolet esille. Positiivisen kasvatuksen nähdään yhdistävän positiivisen psykologian tuoman tieteellisen tiedon, mutta myös korkealaatuiset ja ajanmukaiset opetuskäytänteet. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17.)

Leskisenojan (2019, s. 43) mukaan positiivinen pedagogiikka nähdään muun pedagogiikan tavoin korkealaatuisena pedagogisena toimintana. Positiivisen pedagogiikan tavoitteena on saada jokainen lapsi tietoiseksi omista kyvyistään ja oppia löytämään omia luonteenvahvuuksia. Tärkeää on kannustava palaute ja kasvattajien todelliset havainnot. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 10.)

Positiivisen pedagogiikan koetaan olevan laaja ja kirjava käsite, jonka jokainen käsittää hieman eri tavalla. Leskisenoja (2017, s. 12) toteaaakin, että toisinaan sana ”positiivinen” saattaa johtaa virhetulkintoihin. Ei positiivinen pedagogiikka tuo ruusunpunaisia laseja silmille eikä tavoitteena ole pelkästään

myönteisten tunteiden täyttämä arki. Lasten kasvuprosessiin kuuluu myös negatiiviset kokemukset, tunteet, vastoinikäymiset ja haasteet. Niitä ei jätetä huomiotta positiivisessa pedagogiikassakaan, vaan kaikki tunteet ovat sallittuja. Niitä vain lähestytään positiivisesta näkökulmasta. (Kumpulainen ym., 2015, s. 228.) Jossain tilanteissa realistinen ja negatiivinen ajattelu onkin tarkoituksenmukaisempaa kuin myönteinen ajattelu ja toisinaan negatiiviset tunteet voivat olla myönteisiä tunteita hyödyllisempiä (Leskisenoja, 2017, s. 12). Kumpulainen ym. (2015, s. 228) lisäävät, että eivät vaikeudet välttämättä ihmistä riko, vaan ne voivat myös kasvattaa ja eheyttää häntä.

Kielteisten tunteiden ja esimerkiksi haasteelliseksi koettujen asioiden käsittely kuuluu osaksi lasten hyvinvointia ja oppimista edistävää kasvatustoimintaa, eikä positiivinen pedagogiikka sulje niitä pois (Kumpulainen ym., 2015, s. 229). Tärkeää on tasapaino negatiivisten ja positiivisten kokemusten kesken, joka ei kuitenkaan tarkoita sitä, että molempia kokemuksia tulisi olla saman verran. Olemme nimittäin parhaimmillaan tuntiessamme kolme myönteistä tunnetta jokaista negatiivista tunnetta kohtaan. Myönteisten tunteiden kautta kykymme selviytyä vastainkäymisistä rakentuu. Näin ollen meidän on helpompi kohdata vastaantulevat haasteet myönteisten kokemusten voimaannuttamana. (Leskisenoja, 2017, s. 12.)

Positiivinen pedagogiikka on siis ennen kaikkea hyvinvoinnin edistämistä, jossa tuetaan lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lähtökohtana nähdään olevan lapsi, lapsen arki ja elämän kokonaisuus. Lapsen koetaan olevan aktiivisena, omaan elämäänsä vaikuttavana subjektina eri toimintaympäristöissä. (Kumpulainen ym., 2015, s. 229.) Lasta tulee arvostaa ja hyväksyä hänet juuri sellaisena kuin hän on. Positiivinen pedagogiikka keskittyy hyvään ja suhtautuu asioihin myönteisesti, jossa jokaisen lapsen mahdollisuuksiin uskotaan. (Leskisenoja, 2019, s. 43.) Kumpulaisen ym. (2015, s. 228) mukaan positiivisen pedagogiikan perusajatuksiin kuuluu myös yhteisöllinen, myönteinen toimintakulttuuri, jossa rakentuvat sosiaaliset suhteet tukevat niin lasten osallisuutta kuin oppimista ja hyvinvointia.

Lapsen perustarpeisiin kuuluu olla osallisena sosiaalisten suhteiden verkostossa, jossa ilmaistaan toisista välittämistä. Myös kasvatuskumppanuus nähdään tärkeänä osana positiivista pedagogiikkaa. Vanhempien tuntemus omasta lapsesta ja kasvattajan asiantuntemus yhdistyvät lapsen hyvinvointia

edistäväksi ymmärrykseksi. (Kumpulainen ym., 2015, s. 230.) Leskisenoja (2019, s. 24) näkeekin tärkeänä parantaa myös koko kasvatusyhteisön hyvinvointia. Tämä korostuu nimenomaan varhaiskasvatusympäristössä, jossa lasten kokonaisvaltainen hyvinvointi on kiinteästi linkittynyt aikuisten hyvinvointiin. Oleellista onkin muistaa, että lapsi voisi hyvin täytyä aikuisten huolehtia ensin omasta työhyvinvoinnistaan ja kukoistaa ennen lasta. (Leskisenoja, 2019, s. 23–24.) Kukoistamisesta voidaan puhua silloin kun emotionaalinen, sosiaalinen ja psykologinen hyvinvointimme ovat parhaalla mahdollisella tasolla (Leskisenoja, 2017, s. 33).

Positiivisen pedagogiikan tavoitteena on kohdata lapset välittäen ja pedagogista rakkautta antaen. Joka tarkoittaa muun muassa sitä, että lapsi saa kokea varhaiskasvatuksessa yhteenkuuluvuuden tunteita. Lisäksi kasvattaja välittää ja hyväksyy hänet aidosti sekä on kiinnostunut hänen tekemisistään ja oppimisestaan. (Uusikylä, 2003; Marjamäki ym., 2015, s. 31 mukaan.) Lasten ainutkertaisuutta ja erilaisuutta korostetaan toimintaympäristöissä, jotka perustuvat positiiviseen pedagogiikkaan. Siellä tunnistetaan lapsen vahvuuksia, jotka auttavat lasta luottamaan omiin kykyihinsä erilaisissa tilanteissa. Lisäksi ne vahvistavat lapsen myönteistä käsitystä itsestään. (Kumpulainen ym., 2015, s. 230.) Leskisenoja (2019, s. 41) kuitenkin muistuttaa, että positiivisessa pedagogiikassa ei ole kyse ainoastaan vahvuuspedagogiikasta, vaikka positiivisen pedagogiikan ydinasioihin kuuluu luonteenvahvuuksien tunnistaminen ja niiden käyttäminen.

Lapsen tapa ilmaista itseään ja jäsentää maailmaansa pyritään huomioimaan positiivisessa pedagogiikassa, jossa kasvattaja tarjoaa olosuhteet, työvälineet ja oppimis- sekä opetusmenetelmät lapselle (Kumpulainen ym., 2015, s. 231). Näiden avulla lapsi pystyy osallistumaan ja kehittymään yksilöllisesti osana yhteisöä. Kumpulaisen ym. (2015, s. 231–232) mukaan positiivisen pedagogiikan toteuttaminen varhaiskasvatuksen arjessa voidaan tiivistää kolmeen periaatteeseen:

- 1) Lasta kannustetaan omien elämäkokemusten havainnointiin sekä tunteiden ja vahvuuksien tunnistamiseen.
- 2) Lapsi asetetaan aktiivisen toimijan asemaan tarjoamalla hänelle tilaisuus kokemusten ja tunnetilojen dokumentointiin.

- 3) Lapselle luodaan mahdollisuuksia omien elämäkokemusten jakamiseen ja yhteiseen merkityksenantoon.

Perinteisten tietojen ja taitojen lisäksi positiivisessa pedagogiikassa opetetaan hyvinvointitaitoja. Näitä taitoja on huomattu voitavan opettaa muiden kouluaineiden tapaan. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 17–18.) Hyvinvointitaidot ovat muun muassa taitoja, joiden avulla voimme rakentaa myönteisiä tunnekokemuksia, vahvistaa ihmissuhteita ja lisätä sinnikkyyttä. Voimme myös hyödyntää vahvuuksiamme sekä elää terveellistä ja hyvinvoivaa elämää (Leskisenoja, 2017, s. 44). Näiden taitojen tavoitteena on lisätä hyvää sekä tuoda ihmisistä heidän parhaat puolensa esille.

3.2 Myönteiset tunteet

Seligman (2011, s. 13) näkee positiivisilla tunteilla olevan ylin merkitys onnellisuudessa. Myönteiset tunteet muodostavat hyvinvointimme kulmakiven, joiden avulla tuomme parhaat puolemmme esiin niin älyllisellä, sosiaalisella, fyysisellä kuin psykologisella osa-alueella. Myönteisiä tunteita ovat mm. onnellisuus, tyytyväisyys, ilo, kiitollisuus, toiveikkuus ja rakkaus. Näiden tunteiden kokemisella on elämäämme monia positiivisia vaikutuksia ja positiivisen pedagogiikan avulla saamme lisättyä tällaisia kokemuksia. (Leskisenoja, 2019, s. 65, 71.) Positiivisten tunteiden nähdään lisäävän ihmisten kukoistamista, koska niillä koetaan olevan laaja-alaisia vaikutuksia psykologiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen hyvinvointiin (Fredrickson ja Kurtz, 2011, s. 35). Myönteisten tunteiden nähdään luovan myös edellytyksiä hyvinvoinnin lisäksi menestymiselle. Monet tutkimukset osoittavat onnellisten ihmisten menestyvän kaikilla elämänosa-alueilla muita paremmin ja myös elävän muita kauemmin. (Leskisenoja, 2017, s. 38–39.)

Myönteisten tunnetilojen avulla ihmiset pystyvät omaksumaan helpommin laaja-alaisen kuvan asioista, kykenevät arvioimaan paremmin omaa käyttäytymistään ja omaksumaan uusia näkökulmia (Marjamäki ym., 2015, s. 56; Kumpulainen ym., 2015, s. 229). Ojanen (2014, s. 46) lisää vielä positiivisten tunteiden edistävän avoimuutta, joustavuutta ja toisten hyväksyntää. Hän kertoo myös auttamisen lisääntyvän positiivisten tunteiden vallassa. Lisäksi

muistaminen ja muistista löytäminen helpottuu näiden tunteiden avulla. Myönteisillä tunteilla on tutkimusten mukaan todettu olevan vaikutuksia myös ongelmanratkaisuun, oppimiseen ja luovaan ajatteluun (Kanninen ja Sigfrids, 2012, s. 88).

Myönteisten tunteiden kokeminen on tärkeää tehdä näkyväksi kiinnittämällä niihin huomiota ja sanoittamalla niitä. Ojasen (2014, s. 50) mukaan negatiivisia tunteita kuvaavia sanoja on positiivisia tunteita kuvastavia sanoja enemmän. Hän toteaa, että positiivisia tunteita herkimmin laitetaan negatiiviset tunteet merkeille ja niitä pohditaan enemmän ja näin ollen muistetaan paremmin. Myönteiset tunteet vahvistavat lasta sekä edistävät lapsen kasvua. Emme kuitenkaan voi pakotta myönteisiä tunteita esille, mutta voimme viritellä niitä. Pystymme myönteisten tunnekokemusten avulla osaksi haihduttamaan negatiivisten tunteiden jättämiä jälkiä aivoissamme. (Saukkola & Laane, 2017, s. 145.) Myönteisten tunteiden avulla pystymme vaikuttamaan myös toipumiskykyymme juuri siinä tilanteessa, jossa niitä koemme. Ne auttavat rakentamaan meistä joustavampia ja toipumiskykyisempiä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 46; Ojanen, 2014, s. 46.) Kumpulainen ym. (2015, s. 232) lisäävät vielä, että myönteiset tunteet eivät saa hyvää oloa aikaan vain nykyhetkessä, vaan ne kasvattavat ihmisten mahdollisuutta voida hyvin myös tulevaisuudessa. Uusitalo-Malmivaaran (2015b, s. 21) mukaan positiivisilla tunnetiloilla nähdään olevan yhteys laajempaan hyvinvointiin.

4 HYVINVOINTI POSITIIVISEN PEDAGOGIIKAN MYÖTÄ

Tässä luvussa käsittelen positiiviseen pedagogiikkaan liittyviä käsitteitä, kuten hyvinvointia, hyveitä ja luonteenvahvuuksia. Luonteenvahvuudet pohjautuvat osaltaan hyveisiin ja näkyvät hyveiden toteuttamisena.

4.1 *Hyvinvointi, mitä se on?*

Kaikkien yhteisenä toiveena on hyvinvoiva lapsuus, nuoruus, aikuisuus ja loppujen lopuksi hyvinvoiva vanhuus. Kuitenkaan ajatukset siitä, mikä hyvinvointiin johtaa ei aina ole yhtenevää. Rajat ja rakkaus, turvallisuus ja hyväksyntä kehystävät muun muassa lapsuuden hyvinvointia. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 17.) Luostarinen (2019, s. 343) nostaa esille, että hyvinvoinnin on huomattu lisääntyvän positiivisten tunteiden, kyvykkyyden kokemusten, henkilökohtaisen kasvun ja sosiaalisten suhteiden myötä. Niin kuin aiemminkin on tullut ilmi, on hyvinvoinnin saavuttamisen kannalta olennaista hyvinvoinnin opettaminen.

Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2016, s. 19) ovat todenneet hyvin, että paha pitää huolen itsestään, kun taas hyvää pitää helliä. Sitä pidetäänkin yhtenä positiivisen psykologian ydinsanomisista. Hyvää tulee tietoisesti noutaa esiin, sitä tulee vaalia ja sen siementämistä on opettava. Ihmisen mieli on luonnostaan taipuvainen tarttumaan kielteisiin seikkoihin. Jo yksi epäonnistuminen päivän aikana kymmenien onnistumisien rinnalla saa ajatukset kääntymään epäonnistumiseen. Tavoitteena kaikilla on kuitenkin onnellisuus. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 18–20.) Tärkeää on siis huomioida ja muistaa, että hyvinvointia ei synny automaattisesti. Oleellista on tiedostaa myös se, että pystymme itse vaikuttamaan omaan hyvinvointiimme. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 24.) Marie Jahodan on todennut jo vuonna 1958, ettei pahoinvoinnin poistaminen riitä takaamaan hyvinvointia. Pelkästään se ei tee

meistä onnellisia, että emme ole masentuneita. Onnellisuuden puuttuminen ei tarkoita automaattisesti sitä, että olemme masentuneita. (Uusitalo-Malmivaara, 2015b, s. 19–20.) Myös Luostarinen (2019, s. 343) nostaa esille, että on huomattu, ettei pahoinvoinnin poistaminen itsessään oikeastaan lisää hyvinvointia.

Martin Seligman on yksi niistä, joka on luonut hyvinvointiteorian. Hänen lisäksi muun muassa Ryff sekä Ryan ja Decin ovat luoneet teorioita hyvinvoinnista. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 24.) Hyvinvointiteorioille yhteistä on sosiaalisten suhteiden korostaminen, ihminen nähdään lauman jäsenenä, joten hänen onnellisuutensa riippuu merkityksellisyyden ja yhteenkuuluvuuden kokemuksista laumassa. Hyvinvointiteoriat korostavat myös ihmisen omaa toimintaa hyvinvoinnin saavuttamiseksi. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017b, s. 185.) Seligmanin hyvinvointiteoria, PERMA-teoria antaa kehyksen sille, kuinka voimme opettaa positiivista kasvatusta. Teorian tavoitteena on kasvattaa kukoistamista lisäämällä positiivisia tunteita ja sitoutumista sekä merkityksellisyyttä, positiivisia ihmissuhteita ja saavutuksia. (Seligman, 2011, s. 12.) Näistä muodostuvat teorian viisi itsenäistä elementtiä myönteiset tunteet, sitoutuminen, ihmissuhteet, merkityksellisyyden kokemukset ja saavuttaminen (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 30). Jokaisella teorian itsenäisellä elementillä on kolme ominaisuutta (Seligman, 2011, s. 16; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 23).

- 1) Hyvinvoinnin edistäminen.
- 2) Elementin tavoittelemisen vain sen itsensä vuoksi eikä välineenä hankkia jotain muuta hyvinvoinnin komponenttia.
- 3) Määrittäminen ja mittaaminen muista elementeistä riippumatta.

4.2 Hyveet ja luonteenvahvuudet

Uusitalo-Malmivaaran (2015a, s. 64) mukaan hyve on tavoiteltava, vahvuuksista muodostuva kokonaisuus. Eettisesti ja moraalisesti arvokas ominaisuus palvellen yksilöä ja tämän ympäristöä. Vainio (2017, s. 202) lisää hyveellä tarkoitettavan tyypillisesti sellaista luonteenpiirrettä, joka ilmentää niin täydellisyyttä kuin erinomaisuutta. Hyveen keskeisenä ominaisuutena Vainio näkee puolestaan

keskitien kahden paheelisen ääripään, puutteen ja ylenmääräisyyden välissä. Hyveet toteutuvat, kun käytetään luonteenvahvuuksia (Uusitalo-Malmivaara, 2015a, s. 64; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 31).

Jo Aristoteles on opettanut yksilön hyvinvoinnin ja onnellisuuden olevan saavutettavissa sielun toimiessa ”täydellisen hyveen mukaisesti”. Aristoteeliset käsitykset eivät vastaa enää aivan nykyaikaista hyveajattelua, mutta niiden pohja on edelleen sama. Ihmisen tehdessä itsessään arvokkaita asioita, eli harjoittaessa hyveitä hän voi henkisesti hyvin. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 31.) Hyveet tukevat ja vahvistavat toisiaan. Niiden yksi keskeinen periaate on hyveiden ykseys. Muun muassa harkitsevaisuuden hyve tukee oikeaa rohkeutta ja kriittinen ajattelu oikeudenmukaisuutta. Jos näin ei kuitenkaan ole, nähdään, että yksittäisestä hyvästä asiasta tulee pahe. (Vainio, 2017, s. 203.)

Hyveet ja luonteenvahvuudet yhdistyy Petersonin ja Seligmanin (2004; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017a, s. 14–15 mukaan; Uusitalo-Malmivaara, 2015a, s. 67–69 mukaan) luomassa VIA-luokituksessa, joka muodostuu 6 hyvealueesta ja 24 niihin lukeutuvasta vahvuudesta (taulukko 1). Jokainen vahvuus kuuluu aina yhteen hyvealueeseen toteuttaen kyseisen hyveen perusideaa.

TAULUKKO 1. Petersonin ja Seligmanin VIA-luokitus

HYVE	LUONTEENVAHVUUS
I Viisaus ja tieto: tiedon hankkimiseen ja käyttöön liittyvät kognitiiviset vahvuudet	1. Luovuus 2. Uteliaisuus 3. Arviointikyky 4. Oppimisen ilo 5. Näkökulmanottokyky
II Rohkeus: emotionaaliset vahvuudet, joita tarvitaan päämäärien saavuttamiseen ja sisäistä tai ulkoista vastarintaa kohdattaessa	6. Rohkeus/urheus 7. Sinnikkyys 8. Rehellisyys 9. Innokkuus
III Inhimillisuus: sosiaaliset kyvyt, joita tarvitaan toisista huolehtimiseen ja ystävystymiseen	10. Rakkaus 11. Ystävällisyys 12. Sosiaalinen älykkyys
IV Oikeudenmukaisuus: taidot, joita tarvitaan yhteisössä elämässä	13. Ryhmätyötaidot 14. Reiluus 15. Johtajuus
V Kohtuullisuus: kyky vastustaa liioittelua ja ylenpalttisuutta	16. Anteeksiantavuus 17. Vaatimattomuus 18. Harkitsevaisuus 19. Itsesäätely
VI Henkisyys: Kyky antaa ilmiöille laajempaa merkitystä, transsendenssi (Itsen ylittävyys)	20. Kauneuden arvostus 21. Kiitollisuus 22. Toiveikkuus 23. Huumorintaju 24. Hengellisyys

Luonteenvahvuuksien nähdään olevan positiivisen psykologian keskeisimpiä kiinnostuksen kohteita. Ne ovat väyliä nähdä itsessä ja muissa hyvää. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017b, s. 187.) Luonteenvahvuuksissa näkyy hyvä luonne (Uusitalo-Malmivaara, 2015a, s. 64). Tämä tarkoittaa moraalisesti arvostettua persoonallisuuden osaa ja myönteisiä taitoja, jotka ilmenevät ihmisen ajatuksissa, tunteissa ja käytöksessä (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 28). Leskisenoja ja Sandberg (2019, s. 24) lisäävät, että hyvällä luonteella ei yksinomaan tarkoiteta kielteisten ominaisuuksien tai vajavaisuuksien poissaoloa, vaan nimenomaan myönteisten luonteenpiirteiden rypästä.

Luonteenvahvuudet Mrdar ja Kashdan (2010; Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 32 mukaan) määrittelevät ominaisuuksiksi, jotka tuntuvat ”omalta itseltä”, ja niiden käyttö on sisäisesti motivoivaa. Luostarisen (2019, s. 345) mukaan luonteenvahvuudet eivät kuitenkaan ole synnynnäisiä kyvykkyyksiä tai pysyviä persoonallisuuden herkkyyksiä. Hänen mukaansa ne ovat ihmisen tietoisesti säädeltävissä olevia henkilökohtaisia taipumuksia tuntea ja toimia tavalla, joiden avulla hän alkaa kukoistamaan.

Luonteenvahvuuksien käytön nähdään olevan yhteydessä hyvinvointiin. Luonteenkasvu alkaa lapsuudesta, sen kokemuksista ympäröivästä maailmasta, onnistumisista ja haasteista, mutta myös pysyvyydestä ja omasta toimijuudesta. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 31.) Myönteiseen luonteenkasvuun on jokaisella lapsella oikeus. Se tapahtuu välittävissä ja turvallisessa vuorovaikutuksessa sekä myötätuntoisessa oppimisilmapiirissä. Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, s. 31) mukaan lapsen luonne kehittyy yhteydessä muihin ihmisiin. Vahvistavassa palautteessa puolestaan rakentuu minuus ja sosiaalinen pääoma.

Uusitalo-Malmivaara ja Vuorinen (2016, s. 29) näkevät, että päiväkodeilla sekä kouluilla on huikea mahdollisuus kasvattaa kävijöidensä luonnetta ja luonteenvahvuuksia. Näiden taitojen varaan opiskelu ja koko elämisen osaaminen pohjustuu. Luonteenkasvatuksen nähdään olevan ennen kaikkea taito-opetusta. Voimme oppia maltillisuutta, sinnikkyyttä ja näkökulmanottokykyä, mutta myös huumorintajua. Luonteenvahvuuksissa kyse ei ole automatisoituneesta käyttäytymismallista, vaan niiden säätelyä voi oppia harjoittelemalla. Vahvuuksien säätelyä voi oppia ja pystymme vahvistamaan ja heikentämään tiettyjä vahvuuksia tilanteeseen sopivalla tavalla. Eri tilanteissa

myös luonteenvahvuutemme tulee eri tavoin esille. (Luostarinen, 2019, s. 345.) Varhaiskasvatuksessa vahvuudet voivat korostua eri tavalla kuin esimerkiksi kotona.

Luonteen nähdään olevan osa persoonallisuutta temperamentin (synnynnäinen tapa reagoida eri tilanteissa) lisäksi. Se muovautuu vuoropuheluna perimän, kokemusten ja kasvatuksen välillä. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s.29.) Kuitenkaan mikä tahansa luonteenpiirre ei ole luonteenvahvuus, vaan niille on määritelty kriteerejä. Esimerkiksi Park, Peterson ja Seligman (2004; Luostarinen, 2019, s. 345 mukaan) määrittelevät, että luonteenvahvuuden tulee olla muun muassa laajasti tunnistettu eri kulttuureissa. Sen tulee synnyttää ihmisisessä onnistumisen, tyytyväisyyden ja ilon tunteita sekä sitä arvostetaan moraalisesti itsessään. Professori Marvin W. Berkowitzin (2015) on sitä mieltä, että luonne on keskeisesti ”tapa olla ja toimia”. Erityisesti se on sitä, miten olemme vuorovaikutuksessa toistemme kanssa. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2016, s. 31 mukaan.) Marjamäki ym. (2015, s. 79) nostavat esille hyvän huomion, että kaikkea ei tarvitse osata heti vaan asioita voi harjoitella ja toisinaan riittää, kun uskaltaa yrittää. Näin lapset löytävätkin uusia taitoja ja vahvuuksia, kun he saavat rauhassa kokeilla ja yrittää aikuisen tukemana.

Vahvuuksien tunnistaminen ohjaa pedagogista toimintaa ja toimii samalla oppimisen ja hyvinvoinnin resurssina (Kumpulainen ym., 2015, s. 230). Vahvuuksia tulee kutsua esiin, sanallistaa ja tehdä tietoisesti näkyväksi sekä keskittyä voimavaroihin, jolloin ne rohkaisevat lasta. Lapsi saa käsityksen omista kyvyistään ja pystyvyydestään vahvuussanojen positiivisella voimalla. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017a, s. 17.) Aikuisten kautta lapsi saa ymmärryksen vahvuuksista, hän oppii ymmärtämään omaa persoonallisuuttaan. Tässä maailmassa voimme tuntea itsemme merkityksellisesti vahvuuksien kautta. (Saukkola & Laane, 2018, s. 76–77.)

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSKYSYMYKSET

Tämän tutkimuksen tehtävänä on selvittää varhaiskasvattajien kokemuksia positiivista pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen kohteena on kasvattajien kokemukset positiivisen pedagogiikan vaikutuksista niin heihin kuin positiivisen pedagogiikan tuomiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin varhaiskasvatuksen arjessa. Tällä tutkimuksella pyrin vastaamaan seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Millaisia muutoksia varhaiskasvattaja on kokenut itsessään ja varhaiskasvatuksen arjessa positiivisen pedagogiikan myötä?
2. Minkälaisia kokemuksia varhaiskasvattajalla on positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksista ja haasteista varhaiskasvatuksen arjessa?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä luvussa kerron tutkimuskohteesta ja sen valinnasta sekä tutkimuksen lähestymistavasta. Käyn läpi tutkimuksen kohdejoukon ja perehdyn aineistonkeruumenetelmään sekä aineiston analyysiin. Lopuksi pohdin vielä tutkimuksen eettisyyttä.

6.1 Tutkimuskohde ja lähestymistapa

Tutkimuskohteekseni valikoitui pieni päiväkoti Etelä-Pohjanmaalta, koska heidän toiminnassaan painottuu positiivinen pedagogiikka. Päiväkodin arjessa asioihin suhtaudutaan positiivisuuden kautta kuitenkin lasten kasvuprosessiin kuuluvia negatiivisia tunteita väheksymättä. Tutkimuskohteena olevassa päiväkodissa on 1–3-vuotiaiden ja 3–5-vuotiaiden ryhmä. Siellä työskentelee kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa, 4 varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa ja yksi varhaiskasvatuksen avustaja.

Tämä tutkimus toteutettiin laadullista tutkimusmenetelmää käyttäen. Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 98) painottavat laadullisessa tutkimuksessa olevan tärkeää, että henkilöt, joilta tieto kerätään tietävät tutkittavasta ilmiöstä mahdollisimman paljon tai heillä on siitä kokemusta. Tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen. Tiedonkeruun välineenä suositaan ihmistä ja päästetään tutkittavien ääni esille, mutta myös heidän näkökulmansa. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 161, 164.) Toisaalta laadullista tutkimusta voidaan pitää myös tutkijan oppimisprosessina, jossa tutkijan tietoisuutta tarkasteltavana olevasta ilmiöstä ja sitä ohjailevista tekijöistä pyritään kasvattamaan koko tutkimuksen ajan (Kiviniemi, 2018, s. 79).

6.2 Kohdejoukko

Kohdejoukoksi valikoitui koko päiväkodin henkilökunta. Alkuperäinen tarkoitukseni oli rajata kohdejoukko vain varhaiskasvatuksen opettajiin. Kuitenkin päiväkodin valikoituessa pieneksi päiväkodiksi tuli selväksi, etten voi edetä alkuperäisen suunnitelman mukaan. Tällöin tutkimuksen aineisto tulisi jäämään suppeaksi, kun kohdejoukkoon olisi valikoitunut vain kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa. Päätin muuttaa tutkimuksen lähestymistapaa varhaiskasvattajien kokemuksiin, jolloin pystyin ottamaan koko päiväkodin henkilökunnan mukaan kohdejoukkoon. Toisaalta olen tyytyväinen, että tutkimuksen lähestymistapa muuttui ja näin ollen sain useamman ammattinimikkeen mukaan tutkimukseen. Tämä onkin laadulliselle tutkimukselle yleistä, että tutkimuksen edetessä tutkimussuunnitelma muotoutuu. Olosuhteiden mukaan muutetaan suunnitelmia ja toteutetaan tutkimusta joustavasti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2016, s. 164; Kiviniemi, 2018, s. 73.)

Jokaisella kohdejoukon kasvattajalla on työkokemusta varhaiskasvatuksessa vähintään kolmen vuoden ajan. Positiivisesta pedagogiikasta heillä oli puolestaan ajallisesti hyvin erilaisia kokemuksia. Kahdella kasvattajista kokemusta oli kaksi vuotta tai yli, kahdella yksi vuosi ja kaksi kasvattajista oli tutustunut positiiviseen pedagogiikkaan vasta tänä syksynä aloittaessaan työt tutkimuksen kohteena olleessa päiväkodissa.

Kohdejoukosta kaksi kasvattajaa oli minulle entuudestaan tuttuja ja olemme työskennelleet aikanaan pienen hetken samassa varhaiskasvatusyksikössä. Suurin osa heistä oli kuitenkin minulle täysin vieraita. Koen, että tämä oli tutkimuksen kannalta hyvä asia. En esimerkiksi työskentele kyseisessä päiväkodissa tai tiedä vastaajista sen enempää. Näin ollen minulla ei ollut minkäänlaisia ennakkokäsityksiä päiväkodin tai kasvattajien toiminnasta.

6.3 Aineiston keruu

Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella (Liite 1.) kuudelta varhaiskasvatuksen ammattilaiselta, jotka työskentelevät nimikkeillä varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen hoitaja ja varhaiskasvatuksen avustaja. Kohdejoukosta kaikki vastasivat kyselyyn määräaikaan mennessä.

Yhden vastaajan vastaukset jätin kokonaan pois analyysistä ja sitä myötä tutkimuksen tuloksista. Vastaaja ei ollut vastannut tutkimuksen kannalta oleellisiin kysymyksiin, vaan vastaukset rajoittuivat taustatietoihin. Analyysivaiheessa ja tulosluvussa erottelin vastaajat tunnuksilla H1, H2, H3, H4 ja H5.

Alkuperäinen suunnitelmani oli käydä kyselyn lisäksi havainnoimassa lapsiryhmää. Luovuin siitä kuitenkin ja päädyin pelkkään kyselyyn, koska tutkimukseni rajautui tutkimaan varhaiskasvattajien kokemuksia eikä lapsia. Kysely sisälsi avoimia kysymyksiä. Tarkoituksena oli saada selville mitä varhaiskasvattajat kokevat, ajattelevat ja tuntevat positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa (Hirsjärvi ym., 2016, s. 185, 199–201). Annoin avointen kysymysten myötä vastaajille mahdollisuuden kertoa juuri sen, mitä he haluavat sanoa. En antanut valmiita vastausvaihtoehtoja sitoen heidän ajatuksiaan niihin tai johdatellut heitä vastaamaan tietyllä tapaa. Aineiston avulla voinkin löytää tutkimaani aiheeseen uusia näkökulmia, koska vastaaja saa tuottaa itse omat käsityksensä tutkittavasta asiasta täysin vapaasti (Eskola, 2018, s. 212).

Sähköinen kyselylomake tuo omat haasteensa. Saanko sillä sen tiedon mitä tarvitsen tutkimuksen toteutukseen – vastaako kohdejoukko kysymyksiin tarpeeksi syvällisesti ja kattavasti. Koska en pysty kasvokkain tapahtuvan haastattelun tavoin pyytämään selvennystä, perusteluja vastauksiin tai esittämään lisäkysymyksiä. En myöskään näe vastaajaa, hänen ilmeitään ja eleitään, enkä saa tietää hänestä taustatietoja enempää. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 205; Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 85–86.) Valli ja Perkkilä (2018, s. 118) kuitenkin kokevat sähköiseen kyselylomakkeeseen liittyvän myös positiivisia ominaisuuksia. Sen nähdään helpottavan tutkijan työtä, koska aineisto on valmiiksi sähköisessä muodossa eikä tarvitse erikseen litterointia. Sitä pidetään myös entistä luotettavampana, kun aineiston litterointivaiheessa jää mahdolliset lyöntivirheet tai vastaavat pois kokonaan.

Varhaiskasvatuksen hektisen arjen vuoksi päädyimme yhdessä kohdejoukon kanssa kyselylomakkeeseen ajan säästämiseksi. Jälkeenpäin olen miettinyt, että tutkimuksen aineiston kannalta kasvokkain tapahtuva haastattelu olisi tuonut oletetusti kattavamman aineiston ja aikaa tutkimuksen kohdejoukolla olisi mennyt arviolta yhtä kauan, kun kyselylomakkeen täyttämiseen.

6.4 Aineiston analyysi

Käytin aineiston analyysissä apuna aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jossa pyrkimyksenä on luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus. Tällaisessa analyysissä nähdään, ettei aiemmilla havainnoilla, tiedoilla tai teorioilla tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä pitäisi olla mitään tekemistä analyysin toteuttamisen eikä lopputuloksen kanssa. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 108.) Tämä analyysitapa sopii hyvin tutkimukseeni, koska tutkimukseni kuvaa varhaiskasvattajien kokemuksia. Tuomen ja Sarajärven (2018, s. 108) mukaan on kuitenkin tärkeää sulkea pois analyysivaiheessa kaikki tiedot mitä aikaisempien tutkimuksen perusteella tiedetään tutkittavasta ilmiöstä. Etteivät ne vaikuttaisi analyysiin mitenkään.

Aineiston ollessa sähköisessä muodossa sain tulostettua sen suoraan analysoitavaksi ilman litterointia. Tulostin aineiston niin yksittäisinä vastauksina vastaaja kerrallaan kuin yhteenvetona kaikkien vastaukset kysymys kerrallaan. Analysoitavaa aineistoa tuli noin viisi sivua (fonttikoko 12 ja riviväli 1,5). Mielestäni aineisto jäi melko pieneksi ja vaati minulta tutkijana tarkkaa työtä analyysivaiheessa, että sain riittävät vastaukset tutkimuskysymyksiini.

Aineiston analyysin aloitin, kun kaikki kohdejoukosta olivat vastanneet kyselyyn. Hirsjärvi ym. (2017, s. 223) mukaan aineiston käsittely ja analysointi tulee aloittaa mahdollisimman pian keruuvaiheen jälkeen. Analyysin aloitin lukemalla kaikki vastaukset useampaan kertaan läpi. Tavoitteena oli saada tässä vaiheessa esiyymmärrys aineistosta ennen varsinaista analyysia.

Tämän jälkeen kävin kysymys kerrallaan jokaisen vastaajan vastaukset läpi ja aloitin erottelemaan värikoodeilla samoja luokkia. Tämän jälkeen jaoin aineiston luokkiin, jotka nousivat aineistosta esille (haasteet, mahdollisuudet, vaikutukset varhaiskasvatuksessa ja kasvattajan kokemukset). Tein itselleni ensin avuksi käsin käsitekartan luokkien mukaan, johon nostin esille luokkaan kuuluvat asiat. Käsitekarttaa lähdin jatkojalostamaan taulukoksi, jossa etsin luokista saman aihealueen teemoja ja yhdistin luokkien samankaltaiset teemat värikoodeilla (taulukko 2). Lopuksi jatkoin vielä värikoodaamista itseäni varten yhdistelemällä teemojen sisällä nousseita yhteisiä asioita. Tämän vaiheen aikana sain muodostettua aineistosta itselleni kokonaiskuvan.

TAULUKKO 2. Aineiston analyysiesimerkki luokittelusta ja teemoittelusta

LUOKAT	TEEMAT				
Kasvattajan kokemat vaikutukset	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointi • kaikki sitoutuneet (H2) • opitaan toisilta (H2) • työn-työhyvinvointi • lisääntynyt (H2, H3) • työrauha (H2) 	<ul style="list-style-type: none"> • ajatumaadima positiivisempi (H1, H5) • ettei hyvä asento ajasta (H3) • huomio vahvuudesta ja positiivisaa toimintatapoja (H1, H4) • jokaisessa on jotain hyvää ja vahvoja puolia (H4, H5) • itsään kohtaan ei ole niin negatiivinen (H5) • innostus lisääntynyt toteuttaa kaikenlaista (H3) • alivot etui aktiivisesti asioita jotka hyvin ongelmiin sijaan (H3, H5) • kiinnittää huomiota sanalliseen viestintään (H1) • uudet näkökulmat toimintaan ja omaan ajatteluun (H2, H4) • itsetuntemuksen lisääntyminen (H4) 	<ul style="list-style-type: none"> Suhteet varhaiskasvatukseen • Jokaisella oma rooli ja vahvuudet (H3) • Kannustaminen (H4) 		
Vaikutukset varhaiskasvatukseen	<ul style="list-style-type: none"> Luottamus • positiivinen oppimisympäristö (H1) • työilmapiiriin • kehittymään → muistetaan positiivisuus myöskin työtovereita kohtaan (H1) • Isompi ilmapii (H5) • aikuisten ja lasten puhelissa ja teoissa näkyä myönteisyys (H2) • rauhallinen toiminta (H3) 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsi • itsetunnon kehittyminen positiiviseksi (H1) • oman vahvuuden oppiminen positiivisten puheiden myötä (H1) • näkevät omat vahvuudet (H2, H4, H5) • vahvuuksien käyttäminen (H4) 	<ul style="list-style-type: none"> Haastavat kasvatukselliset • konfliktit tilanteet vähenevät • positiiviset ajatukset ja ohjaukset (H1) 	<ul style="list-style-type: none"> Suhteet varhaiskasvatukseen • Kasvatettiin ja lasten työde lähentyminen (H2) • längelmämpi ja positiiviset kohtaamiset lasten ja aikuisten välillä (H3) • lapsen näkökul toisten vahvuudet (H2) • lapsen kiipeävät positiivisesta huomiosta ja kehuista (H3) • vielen ilmapii • kommunikaatiossa (lasten kesken, aikuisten välillä ja aikuisten ja lasten) parempi ja positiivisempi (H3) 	<ul style="list-style-type: none"> Oppiminen • Oppimut näkemään kaikissa asioissa jotain positiivista (H5)
Mahdollisuudet varhaiskasvatuksessa	<ul style="list-style-type: none"> Lapsi • itsetunnon parantuminen (H1) • vahvuus • tunnistaminen (H1, H4, H5) • tunnistamisen nimeäminen oppiminen (H1) • ohjataan ajattelemaan itse → omantunnon ohjauksen kehittyminen (H3) • Sitoutuu toimintaan paremmin, mukana yhdessä miettimässä ratkaisuja (H3) • Osallisuus lisääntynyt (H3) • Edehdytty kasvattaa toisia ja positiivista lapsia (H4) • Saa vähemmän negatiivista palautetta (erityisesti erittäin usein) (H2) 	<ul style="list-style-type: none"> Luottamus • positiivinen oppimisympäristö ja ilmapii (H1, H5) • työilmapiiriin kehittymisen (H1) → työhyvinvointi • positiivisuus lisääntynyt (H2) • oppitu huomauttaa hyvä tiessä ja toisissa (H4) 	<ul style="list-style-type: none"> Suhteet varhaiskasvatukseen • lämpimät kohtaamiset (H3) • suhteen kehittyminen lapsen → luottamus ja arvostus (H3) • toisten kunnioittaminen (H4) • Toisen vahvuuksista kunnioittaminen → kannustaminen (H4) 	<ul style="list-style-type: none"> Haastavat kasvatukselliset • vähentyneet → helpompi viedä asiat eteenpäin positiivisuuden kautta (H1) 	<ul style="list-style-type: none"> Materiaalit • Huomaa hyvä (vahvuus) väri (H5)
Haasteet varhaiskasvatuksessa	<ul style="list-style-type: none"> Käsi (H5) • paljon lapsia → ei muista kehua (ei saati kukaan oia este) (H4) 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilökkönnän yhteinen linja • mitä positiivinen pedagogikka tarkoittaa ja mihin yhdessä pyritään (H1) • ettei ole pelkkää kehuja (H2, H3) • Rajat lapsille (H3) 	<ul style="list-style-type: none"> Haastavat kasvatukselliset • Kielto (H1) 	<ul style="list-style-type: none"> Lapsi • Saa osallistua, muttei päättää kaikkea (H2) • Ei tarvita liian vaihtehtoja ja valinnamaria → liian suuret päätökset, ei toivottu käytös (H3) 	<ul style="list-style-type: none"> Oppiminen • Pää ensin itse harjoittaa itseään huomauttaa hyviä seikkoja → ei ole luontainen ajatustapa (H5)

Vaikka tutkimukseni aineistoa ei kerätty kasvokkain tapahtuvalla teemahaastattelulla, koen että aineiston analyysivaiheessa pāti kuitenkin moni sama vaihe kuin teemahaastattelussa. Eskola (2018, s. 219–220) toteaaakin, että teemoittamisen jälkeen alkaa vasta varsinainen analyysi. Aineisto tulee lukea riittävän monta kertaa ja esittää siitä tulkinnot. Tärkeää on tehdä kaiken aikaa muistiinpanoja ja liittää hiljalleen aineistoon teoreettisia kytkentöjä ja ihmettelyitä sekä pohdintoja. Analyysivaiheen tehtävä on saada aineisto tiivistettyä, järjestettyä ja jäsennettyä niin, että aineiston informaatioarvo kasvaa eikä mitään olennaista jää pois (Eskola, 2018, s. 221). Tutkimus ei kuitenkaan tule vielä valmiiksi, kun tulokset on saatu analysoitua. Ne tulee vielä selittää ja tulkita lukijalle. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 223, 229.) Tämän vaiheen koin tutkimuksen teossa melko työläänä ja aikaa vievänä, vaikka aineisto oli pieni.

6.5 Tutkimuksen eettisyys

Tärkeää oli miettiä myös tutkimuksen eettisyyttä. Tutkimuksen teossa tulee noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä, että voidaan puhua eettisesti hyvästä tutkimuksesta (Hirsjärvi ym., 2016, s. 23). Yleisesti ottaen tulee noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja. Niitä ovat muun muassa rehellisyys,

yleinen huolellisuus ja tarkkuus, niin tulosten tallentamisessa ja esittämisessä kuin tulosten arvioinnissa. Avoimuus tutkimuksen tulokset julkaistaessa kunnioittamalla ja arvostamalla aiempia tutkijoita ja heidän tutkimuksiaan. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 24; Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 150–151.)

Ihmisarvon kunnioittaminen tulee nähdä tutkimuksen toteuttamisen lähtökohtana (Hirsjärvi ym., 2016, s. 25). Jokainen tutkimukseen osallistuva on saanut vapaaehtoisesti päättää osallistuuko kyselyyn vai ei. Heillä on ollut oikeus kieltäytyä osallistumista tutkimukseen missä vaiheessa tahansa. Kohdejoukon jäsenet pysyivät anonyymeinä läpi tutkimuksen eikä heidän henkilöllisyytensä paljastunut missään vaiheessa. Edes minä tutkijana en tiedä kuka kohdejoukosta on minkäkin vastauksen takana, koska olen saanut vastaukset sähköisesti google formsin kautta. Tutkijana minulla oli vastuu noudattaa lupaamiani sopimuksia ja taata esimerkiksi osallistujien nimettömyys järjestämällä tiedot niin, ettei henkilöllisyys paljastu. Tutkimuksen aikana kerättyjä tietoja ei luovuteta ulkopuolisille, eikä niitä käytetä muuhun tarkoitukseen kuin on luvattu. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 156.) Tutkimuksen valmistuttua kerätty aineisto hävitetään asianmukaisesti.

7 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen tulokset. Aloitan siitä mitä kasvattajat ajattelivat positiivisen pedagogiikan tarkoittavan ja mitä sillä tavoitellaan varhaiskasvatuksessa. Tämän jälkeen käyn tutkimuksen tulokset läpi tutkimuskysymysten ohjaamana.

7.1 Mitä positiivinen pedagogiikka tarkoittaa ja mitä sillä tavoitellaan varhaiskasvatuksessa?

Analyysin perusteella näyttäytyi, että positiivinen pedagogiikka tarkoittaa kasvattajien mielestä hieman eri asioita ja he kokevat sillä myös tavoiteltavan eri asioita varhaiskasvatuksessa. Useammassa vastauksessa nousi vahvasti esille lapsi, hänen vahvuutensa, mielipiteet ja itsetunto. Kasvattajat kokivat näiden asioiden olevan oleellinen osa positiivista pedagogiikkaa. Tärkeänä kasvattajat pitivät myös vahvuuksien käyttöä, eikä vain sitä, että lapsi osaa tunnistaa omia ja muiden vahvuuksia.

Löytää lasten vahvuuksia ja käyttää niitä päiväkodissa. H4

Kasvattajat olivat sitä mieltä, että tarkoituksena positiivisessa pedagogiikassa on nähdä ihmisissä ja asioissa hyvää. Ohjataan, opetetaan ja kasvatetaan lapsia positiivisuuden kautta. Pyritään näkemään onnistumiset ja huomaamaan hyvä. Kuitenkin kasvattajat nostivat esille myös sen, ettei positiivinen pedagogiikka ole pelkkää kehumista – lapsen arkeen kuuluu kaiken hyvän lisäksi muun muassa pettymykset ja negatiiviset tunteet. Ne voidaan kuitenkin käsitellä positiivisin keinoin.

Positiivinen pedagogiikka ei kuitenkaan ole pelkkää kehumista, vaan negatiivisiin tilanteisiin ja käytökseen tartutaan ja puututaan ja ne käsitellään positiivisin keinoin. H3

Vastauksissa nousi pääasiassa esille positiivisen pedagogiikan tarkoittavan sitä, kuinka lasta ohjataan ja kuinka hänen taitojaan vahvistetaan, miten tulee huomioida hyvä arjessa ja vahvistaa toivottua käytöstä. Lapsen nähtiin olevan positiivisen pedagogiikan keskiössä. Vain yksi vastaajista nosti esille positiivisen pedagogiikan tarkoittavan työtettä. Vastauksista kuitenkin huokuu läpi, kuinka suuri rooli kasvattajalla on positiivisen pedagogiikan toteuttamisessa. Kasvattajalta vaaditaan taitoa olla aidosta läsnä, jonka myötä hän pystyy huomaamaan hyvät asiat niin arjessa kuin lapsessa. Sitä kautta hän pystyy ohjaamaan lasta tarvittaessa toimimaan eri lailla.

Työtettä ja oman ajatusmaailman kääntämistä positiivisten asioiden huomaamiseen. H5

Vastauksissa nousi myös muutamaan kertaan esille, että positiivisessa pedagogiikassa lapsille annetaan palaute positiivisen kautta. Lapsia kehdutaan onnistumisista ja palkitaan, kun hän on toiminut oikein. Lapselle kerrotaan kuinka hänen toivotaan toimivan sen sijaan, että puututaan siihen mitä tai miten ei saa tehdä. Kaksi kasvattajaa koki pyrkimyksenä olevan korostaa sitä mitä lapsi osaa, eikä sitä mitä hän ei osaa.

Lapsen ohjaaminen tapahtuu positiivisen kautta. Lasta kehdutaan onnistumisista ja palkitaan kun toimii oikein. Lapselle kerrotaan ohjaamistilanteissa, miten hänen toivotaan toimivan, sen sijaan että kielletään tekemästä ei-toivottua käytöstä. Positiivinen palaute annetaan heti kun lapsi muuttaa toimintaansa toivottuun suuntaan. Näissä tilanteissa kehdutaan erityisesti ja korostetaan sitä, miten hienosti pyydetty taito sujuu. H3

Kasvattajat näkivät positiivisella pedagogiikalla tavoiteltavan varhaiskasvatuksessa sitä, että arjessa tunnistetaan lasten vahvuudet ja myönteiset tunteet sekä vahvistetaan lasten itsetuntoa/itsetuntemusta. Arjessa opetellaan huomaamaan hyvä niin itsessä kuin toisissa, mutta myös käyttämään ja vahvistamaan niitä. Tämän kautta saadaan arkeen myös työrauhaa, kun lasten ei tarvitse hakea huomiota negatiivisella käytöksellä. Positiivisen pedagogiikan avulla lapset oppivat ja oivaltavat eivätkä lannistu yrittämisestä.

7.2 Varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisen pedagogiikan vaikutuksista heihin ja varhaiskasvatuksen arkeen

Ensimmäisen tutkimuskysymyksen tehtävänä oli selvittää millaisia kokemuksia varhaiskasvattajat ovat kokeneet itsessään ja varhaiskasvatuksen arjessa positiivisen pedagogiikan myötä. Kaikista laajimmin kasvattajat olivatkin kokeneet positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen heihin. Useampi vastaaja oli kokenut, että oma ajatusmaailma on muuttunut positiivisemmaksi. On tullut uusia näkökulmia toimintaan ja omaan ajatteluun. Yksi kasvattaja toi esille näiden myötä huomion kiinnittyneen omaan sanalliseen viestintään aiempaa enemmän. Toinen lisäsi, että itsetuntemus on lisääntynyt. Kolmas kertoi, ettei ole enää niin negatiivinen itseään kohtaan kuin aiemmin. Kasvattajat kokivat pystyvänsä huomiomaan vahvuuksia ja positiivisia tapoja toimia paremmin. Osa kasvattajista oli kokenut, että nykyään arjesta etsii hyviä asioita ongelmien sijaan, kun ajatusmaailman on saanut muutettua positiivisemmaksi.

Kiinnittää omaan toimintaansa ja sanalliseen ulosantiinsa paljon enemmän huomiota, huomannut oman ajatusmaailman muuttuneen myös positiivisemmaksi, kun päivittäin huomioimme vahvuuksia ja positiivisia tapoja toimia. H1

Olen hiljalleen oppinut ajattelemaan positiivisen kautta, vaikka arki olisi joskus kiireistäkin. Ei ole itseään kohtaan niin negatiivinen, kun yrittää kääntää aina huomion siihen hyvään. H5

Kun aivot kääntyvät sellaiseen asentoon, että ne etsivät aktiivisesti asioita, jotka ovat hyvin jatkuvan marmattamisen sijaan ja etsivät arjessa ratkaisuja eikä ongelmia. H3

Näiden henkilökohtaisten vaikutusten myötä kaksi kasvattajaa toi esille myös työhyvinvoinnin, työn ilon ja työrauhan lisääntyneen. Yksi kasvattaja kertoi vastauksessaan positiivisen pedagogiikan innostaneen häntä toteuttamaan lasten kanssa erilaisia juttuja arjessa. Tärkeänä kasvattajat pitivät sitä, että koko henkilökunta on sitoutunut toimintaan – jonka myötä positiivisuuden kierre tarttuu ja kaikki oppii toisiltaan.

Koko ryhmän henkilöstö sitoutunut, niin opitaan toisilta ja positiivisuuden kierre tarttuu. Työhyvinvointi lisääntyy. H2

Työn ilo on lisääntynyt erittäin paljon! Innostus toteuttaa monenlaisia ja uudenlaisia juttuja lasten kanssa on läsnä jokaisessa päivässä. Positiivinen pedagogiikka näkyy kokonaisvaltaisena työhyvinvointina. H3

Kasvattajista kaksi nosti esille myös sen, miten he ovat huomanneet jokaisessa olevan jotain hyvää. Yksi kasvattaja totesi, että kaikilla on omat vahvuudet, mutta myös paikkansa ja rooli arjessa. Yksi kasvattaja huomautti kuitenkin, että pitäisi osata löytää ja käyttää niitä hyödyksi toiminnassa.

Kukaan meistä ei ole täydellinen, mutta jokaisessa on hyviä ja omia vahvoja puolia, mitä pitäisi löytää ja käyttää omassa elämässä ja myös ottaa arkeen mukaan. H4

Positiivisen pedagogiikan vaikutukset varhaiskasvatuksen ympäristöön nousi aineistosta esille. Kasvattajat olivat kokeneet, että positiivisen pedagogiikan myötä päiväkodissa valitsee positiivinen oppimisympäristö. Yleisesti koettiin, että päiväkodissa on iloisempi ja myönteisempi ilmapiiri. Myös työhyvinvoinnin/työilmapiirin koheneminen nousi jälleen pinnalle. Yksi kasvattaja huomautti, että vaikka lapsia olisi paljon päivän aikana on silti nykyään rauhallisempaa toimia, mikä vaikuttaa myös osaltaan työhyvinvointiin. Tutkimuksen kohteena olleessa päiväkodissa on selvästi aistittavissa positiivisen pedagogiikan myönteiset vaikutukset ilmapiirissä.

Positiivinen oppimisympäristö, työilmapiirin koheneminen. H1

Tämä näkyy rauhallisempana toimintana, vaikka olisi isompikin ryhmä. H3

Kaksi kasvattajaa oli kokenut, että positiivisen pedagogiikan myötä heidän ja lasten väliset suhteet ovat lähentyneet. Heidän mukaansa kohtaamiset lasten ja aikuisten välillä ovat nykyään lämpimämpiä ja sensitiivisempiä. Kasvattajat ovat huomanneet positiivisuuden tarttuvan ja sen myötä lasten ja aikuisten niin puheissa kuin teoissa on alkanut näkymään myönteisyys. Vastauksissa samat kasvattajat toivat esille, että myös aikuisten väliset keskustelut ovat muuttuneet paremmiksi ja positiivisemmiksi. Yksi vastaaja nostikin esille, että tärkeää on muistaa positiivisuus myös muita kasvattajia kohtaan eikä ainoastaan lapsia kohtaan.

Kasvattajien ja lasten suhde on lähentynyt. Aikuisten ja lasten puheissa ja teoissa näkyy myönteisyys. H2

Yleinen ilmapiiri sekä lasten kesken, lasten ja aikuisten välillä sekä aikuisten välisessä kommunikoinnissa on muuttunut paremmaksi ja positiivisemmaksi. Lasten kohtaaminen on aikuisten puolelta lämpimämpää ja sensitiivisempää ja lapset kilpailevat positiivisesta huomiosta ja kehuista. H3

Lasten vahvuudet nousivat esille jo positiivisen pedagogiikan määritelmässä ja siinä mitä sillä uskotaan tavoiteltavan varhaiskasvatuksessa. Kasvattajista useampi kertoi, että lapset tiedostavat omia vahvuuksiaan ja osaavat käyttää niitä arjessa paremmin kuin ennen positiivisen pedagogiikan käyttöä. Kasvattajien mukaan lapset ovat oppineet tunnistamaan myös toisten vahvuuksia. Yksi kasvattaja koki, että lasten itsetunto kehittyy positiivisemmaksi ja se mahdollistuu muun muassa positiivisten puheiden myötä.

Olen huomannut, että lapset ovat itse huomanneet omia vahvuuksiaan ja käyttävät niitä päiväkodissa melkein päivittäin. H4

Lapset näkevät omat vahvuudet ja toisten lasten vahvuudet. H2

Vastauksissa tärkeänä asiana nousi kuitenkin esiin myös kasvattajan rooli. Vaikka toiminta tähtää lasten uusien taitojen opettamiseen ja jo olemassa olevien taitojen vahvistamiseen, tarvitaan kaikessa kuitenkin kasvattajaa tukemaan ja viemään toimintaa eteenpäin. Tämä vaatii kasvattajalta uudenlaista asennetta- Pitää oppia huomaamaan asioissa/teoissa positiivisuuden ja tarttumaan siihen. Kasvattajat nostivatkin esille jo heidän omissa kokemuksissaan kuinka paljon positiivinen pedagogiikka on vaikuttanut heihin ja etenkin omaan ajatusmaailmaan. Sieltä lähtee sen eteenpäin vieminen lapsille, kun on ensin itse sisäistänyt mistä on kyse.

Itse kasvattajana on oppinut näkemään kaikissa asioissa jotain positiivista. H5

Lasten ymmärrys omista vahvuuksista tulee aikuisen kautta ja siksi sanoittaminen on erittäin tärkeää. Ja se, että vanhemmat "puhuvat samaa vahvuuskieltä", auttaa ymmärryksen lisääntymistä. Aikuinen on tärkeässä roolissa tilanteiden läpi käymisessä, ettei yksikään lapsi jää negatiivisen tunteen valtaan, vaan tilanteet käydään läpi ja jokaisesta tilanteesta lapselle jää takataskuun toimintamalleja ja välineitä tulevaisuuteen. H3

Mielenkiintoista oli, että vain yksi kasvattaja koki positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen myönteisesti haastaviin kasvatustilanteisiin. Hän oli kokenut, että haastavat tilanteet/konfliktit ovat vähentyneet positiivisen pedagogiikan myötä. Jos tällaisia tilanteita syntyy, on niitä helpompi viedä eteenpäin positiivisten ajatusten ja ohjeistuksen kautta. Hän näki kuitenkin haastavat kasvatustilanteet myös sekä mahdollisuutena, että haasteena positiivisessa pedagogiikassa.

7.3 Positiivisen pedagogiikan tuomat mahdollisuudet ja haasteet varhaiskasvatuksessa varhaiskasvattajien kokemusten mukaan

Toisen tutkimuskysymyksen tehtävänä oli selvittää minkälaisia kokemuksia varhaiskasvattajilla on positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksista ja haasteista varhaiskasvatuksen arjessa. Yleisesti ottaen positiivinen pedagogiikka nähtiin kasvattajien kokemusten mukaan enemmän mahdollisuutena kuin haasteena varhaiskasvatuksen arjessa. Kasvattajat olivat tuoneet esille useita asioita, jotka he näkivät mahdollisuuksina varhaiskasvatuksen arjessa.

Edelleen lapsi ja hänen oppimisensa koettiin olevan positiivisen pedagogiikan keskiössä. Useampi kasvattaja oli huomannut, että lapsi oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja nimeämään tunteita. Kasvattajien mukaan lapset huomaavat hyvän myös toisissa lapsissa. Lapset oppivat kertomaan sen toisilleen ja ennen kaikkea kannustavat toinen toistaan arjessa.

Positiivisella pedagogiikalla on hyvät edellytykset kasvattaa iloisia ja positiivisia lapsia, jotka myös näyttävät sen, että ovat iloisia. He myös oppivat kunnioittamaan toisia ja kertomaan myös toisille, mitä vahvuuksia he löytävät itsestään ja toisistaan ja he myös kertovat sen. Lapset myös oppivat kannustamaan toisiaan, heidän omissa vahvuuksissaan. H4

Yksi kasvattaja näki mahdollisuutena myös sen, että lasten oman toiminnanohjaus kehittyy paremmaksi ja lasten osallisuus lisääntyy positiivisen pedagogiikan myötä. Ristiriitaa lasten osallisuuteen toi se, että osa kasvattajista koki sen puolestaan haasteena positiivisessa pedagogiikassa. Kaksi kasvattajaa kertoi, että lapset hakevat entistä enemmän huomiota positiivisella käytöksellä ja kilpailevat aikuisen positiivisesta huomiosta. Myös tässä kohtaa nousi esille kasvattajan ja lapsen välinen suhde yhden kasvattajan vastauksessa. Hän näki, että positiivisen pedagogiikan myötä suhde aikuisten ja lasten välillä pääsee kehittymään luottamukselliseksi ja toisia arvostavaksi – puolin ja toisin.

Positiivinen pedagogiikka avaa aivan erilaisen puolen varhaiskasvatuksessa. Kieltämisen ja jatkuvan EI- sanan viljelemisen kulttuurissa lasten oman toiminnan ohjaaminen on vähäisempää, kun lapsi vain jättää tekemättä sen mitä aikuinen kieltää, eikä asia mene siitä eteenpäin. Positiivisessa pedagogiikassa lasta ohjataan ajattelemaan itse ja toivottuja toimintatapoja pohditaan yhdessä lapsen kanssa. Lapset sitoutuvat toivottuun toimintaan paremmin, kun ovat itse olleet mukana miettimässä ratkaisuja. Lasta on myös helpompi muistuttaa toivotusta käytöksestä, kun sopimuksia on tehty yhdessä. H3

Yksi kasvattaja toi hyvin esille myös sen, kun positiivisuus lisääntyy, saa lapsi vähemmän negatiivista palautetta. Hän korostaa sen olevan tärkeää erityisesti erityislasten kanssa. Toinen kasvattaja näki puolestaan positiivisen pedagogiikan mahdollisuutena haastaviin kasvatustilanteisiin ja niiden vähenemiseen. Hän kertoi asioita olevan helpompi viedä eteenpäin positiivisten ajatusten ja ohjeistuksien kautta.

Positiivisuus lisääntyy, lapsi saa vähemmän negatiivista palautetta, joka myös tärkeää erityislasten kanssa työskenneltäessä. H2

Kasvattajat toivat vastauksissa esille myös mahdollisuutena positiivisen oppimisympäristön ja ilmapiirin. Sen kuinka positiivisuus lisääntyy positiivisen pedagogiikan myötä. Lisäksi työilmapiirin ja työhyvinvoinnin nähtiin kohentuvan ja lisääntyvän positiivisen pedagogiikan ansiosta.

Positiivinen oppimisympäristö, työilmapiirin koheneminen. H1

Jokainen kasvattaja koki positiivisen pedagogiikan toteuttamisessa kuitenkin myös haasteita, vaikka pääpaino vastauksissa oli positiivisen pedagogiikan myönteisissä vaikutuksissa ja mahdollisuuksissa varhaiskasvatuksessa.

Yksi kasvattaja toi esille muun muassa sen, että henkilökunnan pitää tietää mitä positiivinen pedagogiikka on ja mitä sillä tavoitellaan. Ennen kaikkea keskustella siitä yhdessä mihin sillä pyritään. Hyvä huomio nousi esille yhdeltä kasvattajalta, että haasteena voi olla lisäksi se, jos ei osaa huomata hyviä asioita arjessa. Täytyy harjoitella hyvien asioiden huomaamista ennen kuin positiivista pedagogiikkaa voi käyttää työotteena. Toinen kasvattaja toi esille aktiivisen otteen merkityksen alussa, että positiivinen pedagogiikka rupeaisi kantamaan hedelmää varhaiskasvatuksessa. Mikään taito ei tule itsestään vaan vaatii myös aikuisilta harjoittelua.

Henkilökunnan kanssa keskustella, että positiivinen pedagogiikka ei ole vai kehumista tai että lapsi saa valita. Henkilöstön tulee keskustella siitä mitä positiivinen pedagogiikka tarkoittaa ja mihin yhdessä pyritään. H2

Kasvattajan pitää harjoittaa omaa itseään huomaamaan hyviä seikkoja. Ihmisellä kun se ei ole luonnostaan rakennettu ajatustapa. H5

Useampi kasvattaja koki, ettei positiivisen pedagogiikan tarkoituksena ole pelkät kehut ja kieltämisen unohtaminen, joka pitäisikin muistaa arjessa. Se tuokin omia

haasteita positiivisen pedagogiikan toteuttamiseen. Mihin vedetään raja, miten toimitaan. Aineistossa nousi esille lasten osallisuuden olevan myös haaste. Kaksi kasvattajaa oli sitä mieltä, että lapsi saa osallistua muttei päättää kaikesta. He eivät kuitenkaan tarkemmin avanneet mitä sillä tarkoittavat.

Positiivista pedagogiikkaa tulee toteuttaa tarkasti ajatellen, ettei se keikahda turhan kehumisen ja kieltämättä jättämisen puolelle. Myös rajaa positiivisen ohjaamisen ja komentamisen välillä tulee tarkkailla, ettei kasvatus ole pelkkää silottelua, vaan lapselle tulee selväksi, mikä on kiellettyä ja mikä ei. H3

Lapsi saa osallistua mutta ei saa päättää kaikesta! H2

Kiire nousi yhdeksi positiivisen pedagogiikan tuomista haasteista ja se, että varhaiskasvatuksessa on paljon lapsia. Lisäksi yksi vastaajista toi esiin, ettei arjessa aina vaan muista tuoda asioita esiin positiivisuuden kautta. Hän koki, että varsinkin kieltotilanteissa/kehotuksissa toimia toisin. Näitä asioita voi joskus päivän aikana olla useitakin, joissa positiivisesti toimiminen unohtuu.

8 POHDINTA

Tässä luvussa tarkastelen tutkimuksen tuloksia ja niistä saatuja johtopäätöksiä. Lopuksi arvioin tutkimukseni luotettavuutta ja esitän tutkimukseeni liittyviä jatkotutkimushaasteita.

8.1 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli kuvata varhaiskasvattajien kokemuksia positiivisesta pedagogiikasta varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen tehtävänä oli tutkia, ovatko varhaiskasvatuksen kasvattajat kokeneet positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen heihin tai varhaiskasvatukseen jotenkin. Tutkimuksen tavoitteena oli saada lisäksi tietoa siitä, mitkä asiat kasvattajat kokivat positiivisessa pedagogiikassa mahdollisuuksina ja mitkä puolestaan haasteina varhaiskasvatuksen arjessa omien kokemustensa perusteella.

Tuloksista ilmeni, että positiivinen pedagogiikka nähtiin pääasiassa myönteisenä asiana varhaiskasvatuksessa. Suurin osa kasvattajista ei kuitenkaan ollut sitä mieltä, että positiivinen pedagogiikka olisi pelkkää iloa ja myönteisiä tunteita tai asioita. He eivät nähneet päiväkodin arjen olevan pelkkää ruusuilla tanssimista, vaikka he käyttävät positiivista pedagogiikkaa arjessa. Leskisenoja (2017, s. 12) toteaaakin, ettei positiivinen pedagogiikka tuo ruusunpunaisia laseja silmille eikä tavoitteena ole pelkästään myönteisten tunteiden täyttämä arki.

Kasvattajat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että varhaiskasvatuksen arkeen ja lasten elämään kuuluu myös negatiivisia tunteita ja vastoinkäymisiä. Kasvattajista osa oli kuitenkin kokenut, että tällaisiakin asioita voi käsitellä positiivisuuden kautta. Kumpulainen ym. (2015, s. 228) tuo esille, että lasten kasvuprosessiin kuuluu myös negatiiviset kokemukset, tunteet, vastoinkäymiset

ja haasteet. Niitä ei jätetä huomiotta positiivisessa pedagogiikassakaan, vaan kaikki tunteet ovat sallittuja. Niitä vain lähestytään positiivisesta näkökulmasta.

Kasvattajista yksi nosti kuitenkin esille, että kaikille ei ole luonnollista ajatella positiivisesti. Hän koki, että sitäkin pitää harjoitella. Oppia huomaamaan arjessa hyvät asiat ongelmien/puutteiden sijaan ja niin sanotusti elämään arkea hyvien asioiden kautta. Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016, s. 18–20) mukaan hyvää tulee tietoisesti noutaa esiin. Sitä tulee vaalia ja sen siementämistä on opettava. He toteavat, että ihmisen mieli on luonnostaan taipuvainen tarttumaan kielteisiin seikkoihin. Jo yksi epäonnistuminen päivän aikana kymmenien onnistumisien rinnalla saa ajatukset kääntymään epäonnistumiseen.

Kasvattajan nostivat esiin myös heidän roolinsa varhaiskasvatuksessa. Vaikka toiminta tähtää lasten uusien taitojen opettamiseen ja jo olemassa olevien taitojen vahvistamiseen, tarvitaan kaikessa kuitenkin kasvattajaa tukemaan ja viemään toimintaa eteenpäin. Kasvattajat pitivät tärkeänä hyvän huomaamisen toisissa ihmisissä, niin lapsissa kuin tiimikavereissa. Tämän kasvattajat olivat kokeneet lisääntyneen positiivisen pedagogiikan myötä. Kasvattajat kertoivat, että niin he kuin lapset ovat oppineet huomaamaan omia vahvuuksia, mutta myös toisten vahvuuksia. Esille nousi lisäksi se, että toisen vahvuuksista kerrotaan toiselle ja kannustetaan toinen toistaan. Luonteenvahvuuksien nähdäänkin olevan positiivisen psykologian keskeisimpiä kiinnostuksen kohteita. Ne ovat väyliä nähdä itsessä ja muissa hyvää. (Uusitalo-Malmivaara & Vuorinen, 2017b, s. 187.) Yksi kasvattaja toi esille kuitenkin, että vielä kun vahvuuksien huomaamisen lisäksi niitä osattaisiin käyttää ja hyödyntää kunnolla arjessa. Myös Ryhäsen (2017) tutkimuksen tuloksissa nousi esille kasvattajan esimerkillinen toiminta, positiivinen palautteen anto, myönteinen ilmapiiri sekä luonteenvahvuuksien tunnistaminen.

Kasvattajat kertoivat positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen heihin laajasti. Vastauksista nousi esille muun muassa oman ajatusmaailman muuttuminen positiivisemmaksi. Useampi kasvattaja koki, että omaan toimintaan ja ajatteluun on tullut uusia näkökulmia positiivisen pedagogiikan myötä. Tämän kasvattajat olivat kokeneet vaikuttaneen työilmapiiriin ja työniloon. Yksi kasvattaja toi oivallisesti esiin, että hän on huomannut positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen häneen niin ettei hän ole enää itseään kohtaan niin negatiivinen.

Positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksina varhaiskasvatuksessa kasvattajat toivat esille vahvasti lapsen taidot. Useampi kasvattaja totesi lapsen oppivan vahvuuksien tunnistamista positiivisen pedagogiikan avulla. Lisäksi yksittäisissä vastauksissa nousi esille myös lapsen itsetunnon parantuminen ja tunteiden nimeämisen oppiminen sekä omatoiminnan ohjauksen kehittyminen ja lasten sitoutuminen toimintaan mukaan paremmin. Kumpulaisen ym. (2015, s. 30) mukaan toimintaympäristöissä, jotka perustuvat positiiviseen pedagogiikkaan, tunnistetaan lapsen vahvuuksia. Se auttaa lasta luottamaan omiin kykyihinsä erilaisissa tilanteissa. Lisäksi ne vahvistavat lapsen myönteistä käsitystä itsestään. Kasvattajat kokivat positiivisen pedagogiikan mahdollisuutena vahvemman suhteen muodostumisen lapsen ja kasvattajan välillä. Kaksi kasvattajista oli tämän jo havainnut. Kohtaamiset lasten kanssa ovat muuttuneet lämpimämmiksi ja sensitiivisemmiksi. Sekä sen, että lasten ja kasvattajien puheissa ja teoissa on alkanut näkymään myönteisyys. Myös Tikkasen pro gradu – tutkielmassa (2017, s. 46) opettajat toivat esille opettajan ja oppilaan välisen luottamuksellisen suhteen tärkeyden sekä avoimen ja myönteisen oppimisympäristön.

Vastauksissa nousi kuitenkin esille myös asioita, joita kasvattajat pitivät haasteina positiivisen pedagogiikan toteutuksessa. Yhtenä yksittäisenä, mutta melko suurena haasteena tuli esille, että kasvattajien pitää tietää mitä positiivinen pedagogiikka on ja mitä sillä tavoitellaan. Tärkeänä vastaaja piti yhteistä linjaa ja toimintatapoja. Lapsen tapa ilmaista itseään ja jäsentää maailmaansa pyritään huomioimaan positiivisessa pedagogiikassa, jossa kasvattaja tarjoaa olosuhteet, työvälineet ja oppimis- sekä opetusmenetelmät lapselle (Kumpulainen ym., 2015, s. 231). Tämä voi nousta positiivisen pedagogiikan toteuttamisen haasteeksi, jos asioista ei olla samaa mieltä tai jokainen toteuttaa sitä hieman eri lailla.

Tutkimuksen kohteena olleen päiväkodin yksi kasvattaja oli käynyt yhden koulutuksen positiiviseen pedagogiikkaan liittyen. Muut varhaiskasvattajat olivat niin sanotusti itse oppineita käytännön kokemuksen, kirjallisuuden ja vertaistuen avulla. Tämä näkyi siinä, että kasvattajat kokivat positiivisen pedagogiikan tarkoittavan ja sillä tavoiteltavan hieman eri asioita. Tämä voikin nousta haasteeksi, kun kaikilla on erilaiset käsitykset asiasta. Kasvattajien vastauksissa nousikin esille myös paljon yhtäläisyyksiä mitä positiivinen pedagogiikka tarkoittaa ja mitä sillä tavoitellaan. Leskisenoja (2019, s. 43) nostaa esille, että

positiivinen pedagogiikka keskittyy hyvään ja suhtautuu asioihin myönteisesti. Tämä nousi myös kasvattajien vastauksissa esille. Kasvattajat kokivat lapsen olevan positiivisen pedagogiikan keskiössä. Kumpulaisen ym. (2015, s. 229) mukaan positiivisessa pedagogiikassa lähtökohtana nähdäänkin olevan lapsi, lapsen arki ja elämän kokonaisuus.

Haasteisiin nostettiin myös parin kasvattajan toimesta kiire, joka tuntuu yleisesti vaikeuttavan monen asian toteuttamista varhaiskasvatuksessa. Yksi kasvattaja mainitsi vastauksessaan kuitenkin, ettei kiire saisi olla este positiivisen pedagogiikan toteuttamisille. Kaksi kasvattajaa toi lisäksi esille, ettei arjessa aina vaan muista tuoda asioita positiivisesti esille – varsinkaan silloin kuin on kiire, paljon lapsia paikalla tai haastavia kasvatustilanteita.

Johtopäätöksenä voi kuitenkin todeta, että tämän tutkimuksen tulosten mukaan positiivista pedagogiikka pidetään myönteisenä pedagogisena suuntauksena varhaiskasvatuksessa. Se on tuonut jo paljon hyvää varhaiskasvatuksen arkeen ja mahdollisuuksissa nähtiin monia hyviä asioita. Kasvattajat kokivat positiivisen pedagogiikan vaikuttaneen heihin ja lapsiin positiivisesti. Kumpulaisen ym. (2015, s. 228) mukaan positiivisen pedagogiikan perusajatuksiin kuuluukin yhteisöllinen, myönteinen toimintakulttuuri, jossa rakentuvat sosiaaliset suhteet tukevat niin lasten osallisuutta kuin oppimista ja hyvinvointia.

Vastauksissa nousi esille kahteen kertaan, että ”jokaisessa on jotain hyvää”, joka on alkanut näkymään varhaiskasvatuksen arjessa vahvemmin positiivisen pedagogiikan myötä. Tutkimuksen tulokset toivat esille, että positiivinen pedagogiikka nähtiin tärkeänä asiana varhaiskasvatuksessa ja yksi kasvattaja toivoi, että siitä keskusteltaisiin vielä enemmän niin varhaiskasvatuksessa kuin perheiden kanssa.

8.2 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Tärkeää on arvioida tutkimuksen luotettavuutta. Hirsjärven ym. (2016, s. 232) mukaan tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta lisää tutkimuksen luotettavuutta. Olenkin kertonut avoimesta kaikista tutkimuksen vaiheista ja avannut myös tutkimusmatkan aikana muuttuneita asioita. Koen, että tutkimukseni tulokset vastaavat tutkimuskysymyksiini. Sain selville sen mitä

halusinkin, vaikka aineisto jäi toivottua pienemmäksi. Tämän vuoksi en voi lähteä yleistämään tutkimuksen tuloksia. Huomioitavaa on, ettei se olekaan laadullisessa tutkimuksessa pyrkimys päästä tilastollisiin yleistyksiin, vaan tarkoituksena on kuvata jotain ilmiötä, tapahtumaa tai antaa teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 98.)

Tutkijana minun tuli pitää huoli, että tuloksia raportoidessa käytin saamaani aineistoa tarkoituksen mukaisesti muokkaamatta sitä niin, että tulos vääristyisi alkuperäisestä. Tärkeää on muistaa olla myös sepittämättä tai kaunistelematta tuloksia. (Hirsjärvi ym., 2016, s. 26.) Tulokset kertovat positiivisen pedagogiikan vaikutuksista tutkimuksen kohteena olevaan päiväkotiin ja siellä työskentelevien varhaiskasvattajien kokemuksiin. Silti on huomattava, etteivät ne ole yleistettävissä sinnekään. Tuloksissa kyse on kuitenkin vain viiden kasvattajan kokemuksista. Jatkotutkimuksia ajatellen kohdejoukkoa voisi suurentaa ja ottaa tutkimuksen kohdejoukoksi varhaiskasvatuksen opettajia eri päiväkodeista.

Sähköinen kysely toi pelkäämiäni haasteita, eikä jokainen vastaaja ollut syyistä tai toisesta vastannut riittävän kattavasti ja aineisto jäi niukaksi heidän osaltaan. Syytä vastausten niukkuuteen olen yrittänyt pohtia, mutta selvää syytä en ole havainnut. Uskon kiireen tai kiinnostuksen puutteen aiheuttaneen vastauksien niukkuuden. Sain kuitenkin myönteistä palautetta selkeistä kysymyksistä osalta kohdejoukosta. Tämä on kuitenkin otettava huomioon tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Tulevaisuudessa suosisin kasvokkain tapahtuvaa haastattelua, jolloin aineistosta saadaan kattavampi ja tutkija pystyy esittämään tarkentavia kysymyksiä.

Aiemmat tutkimukset positiivisesta pedagogiikasta tai positiivisesta psykologiasta ovat pääasiassa suuntautuneet koulumaailmaan. Varhaiskasvatuksen kentällä positiivista pedagogiikkaa on tutkittu vielä melko vähän. En saanut käytettyä tutkimukseni tukena aikaisempia tutkimuksia niin paljon kuin olisin halunnut. Jatkotutkimushaasteena olisikin oivallista lähteä tutkimaan vielä tarkemmin positiivisen pedagogiikan vaikutuksia varhaiskasvatukseen ja nostaa esille myös lasten kokemuksia, mutta myös havaintoja arjen toiminnasta.

LÄHTEET

- Eskola, J. (2018). Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat: Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (5.painos, s. 212, 219–221). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Fredrickson, B. L & Kurtz, L. E. (2011). Cultivating Positive Emotions to Enhance Human Flourishing. Teoksessa S. I. Donaldson, M. Csikszentmihalyi & J. Nakamura (Edited by) *Applied Positive Psychology. Improving Everyday Life, Health, Schools, Work, and Society*. (s. 35). New York: Routledge.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. (2016). *Tutki ja Kirjoita*. (21.painos). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Kanninen, K. & Sigfrids, A. (2012). *Tunne minut! Turva ja tunteet lapsen silmin*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kiviniemi, K. (2018). Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. (5. painos, s. 73, 79). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kumpulainen, K., Mikkola, A., Rajala, A., Hilppö, J. & Lipponen, L. (2015). Positiivisen pedagogiikan jäljillä. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) *Positiivisen psykologian voima*. (2. painos, s. 228–232). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Leskisenoja, E. (2019). *Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa Toteuta käytännössä*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Leskisenoja, E. (2017). *Positiivinen pedagogiikan työkalupakki*. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Leskisenoja, E. & Sandberg, S. (2019). *Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Luostarinen, A. (2019). Lisäsävy: Positiivinen pedagogiikka ja luontenvahvuuksien tunnistaminen. Teoksessa A. Luostarinen & J. H. Nieminen. *Arvioinnin käsikirja*. (s. 345). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Marjamäki, E., Kosonen, S., Törrönen, S. & Hannukkala, M. (2015). *Lapsen mieli. Mielenterveystaitoja varhaiskasvatukseen ja neuvolaan*. (2. painos). Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.
- Ojanen, M. (2014). *Positiivinen psykologia*. (2.painos). Helsinki: Edita.
- Ryhänen, L. (2017). *Positiivinen pedagogiikka päiväkodin kontekstissa*. Oulun Yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta. Kasvatustieteen kandidaatintyö.
- Saukkola, K. & Laane, T. (2017). *Näe sydämellä – luo arvostava yhteys lapseen*. Kerava: Painojussi Oy.
- Seligman, M. (2011). *Flourish A New Understanding of HAPPINESS AND WELL-BEING – and How to Achieve Them*. London: Nicholas Brealey Publishing.
- Tikkanen, A. (2017). *Vahvuusperustainen opetus positiivisen pedagogiikan keinoin alakoulussa*. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Erityispedagogiikan pro gradu – tutkielma.
- Tuomi, J & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Uudistettu painos. Tammi
- Uusitalo-Malmivaara, L. (2015a). Hyveet ja luontenvahvuudet. Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) *Positiivisen psykologian voima*. (2. painos. s. 64, 67–69). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. (2015b). Positiivinen psykologia – mitä se on? Teoksessa L. Uusitalo-Malmivaara (toim.) *Positiivisen psykologian voima*. (2. painos. 18–21, 24). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. (2016). *Huomaa hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontenvahvuutensa*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. (2017a). *Huomaa hyvä! Vahvuusvariksen bongausopas*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Uusitalo-Malmivaara, L. & Vuorinen, K. (2017b). Vahva luonne on myötätuntoinen. Teoksessa A.B. Pessi, F. Martela & M. Paakkanen (toim.) *Myötätunnon mullista voima*. (s. 185, 187). Jyväskylä: PS-kustannus.

- Vainio, O-P. (2017). Onko myötätunto aina hyve? Teoksessa A.B. Pessi, F. Martela & M. Paakkanen (toim.) *Myötätunnon mullista voima*. (s. 202–203). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Valli, R. & Perkkilä, P. (2018). Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. (5. painos, s. 118) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Varhaiskasvatus laki (2018). Luettu 25.11.2019
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Kiitos, että autat minua varhaiskasvatustieteen aineopintoihin liittyvän proseminaaritutkielman toteutuksessa – joka käsittelee varhaiskasvattajan havaitsemia positiivisen pedagogiikan käytön vaikutuksia niin itsessään kuin varhaiskasvatuksen arjessa, sekä positiivisen pedagogiikan tuomia mahdollisuuksia ja haasteita varhaiskasvatuksessa.

Vastaathan alla oleviin kysymyksiin perjantaihin 18.11 mennessä. Kiitos!

TAUSTAKYSYMYKSET

Työkokemuksesi varhaiskasvatuksessa. Vastaa vuosina.

Kuinka kauan olet käyttänyt positiivista pedagogiikkaa työotteena? Vastaa vuosina.

KYSYMYKSET

Vastaa seuraaviin kysymyksiin omien kokemustesi kautta.

Mitä positiivinen pedagogiikka mielestäsi tarkoittaa?

Mitä ajattelet positiivisen pedagogiikan avulla tavoiteltavan
varhaiskasvatuksessa?

Kerro miten positiivinen pedagogiikka tuli teidän päiväkotinne, voit kertoa mistä
kaikki sai alkunsa ja kuinka kauan prosessiin on mennyt aikaa, että positiivinen
pedagogiikka alkoi näkymään arjessa.

Minkälaisia vaikutuksia olet huomannut positiivisella pedagogiikalla olevan varhaiskasvatukseen? *Kerro ensin yleisesti ja seuraavissa kohdissa pohdi positiivisen pedagogiikan mahdollisuuksia ja haasteita.*

Pohdi positiivisen pedagogiikan tuomia mahdollisuuksia varhaiskasvatuksessa.

Pohdi positiivisen pedagogiikan tuomia haasteita varhaiskasvatuksessa.

Pohdi vielä lopuksi kuinka positiivinen pedagogiikka on vaikuttanut sinuun itseesi.

Onko jotain muuta mitä haluaisit vielä kertoa, sana on vapaa.

Kiitos ajastasi ja vastauksistasi, niillä on arvokas merkitys tutkimuksessani!

Sähköisen kyselyhaastattelun linkki: <https://forms.gle/3njEuKzFscDJBy7k6>